

PRIMORSKI SVET

GOSPODARSTVO V PRETEKLOSTI IN ŠEGE

Vir: Učbeniki za SPD za 5. razred, internet

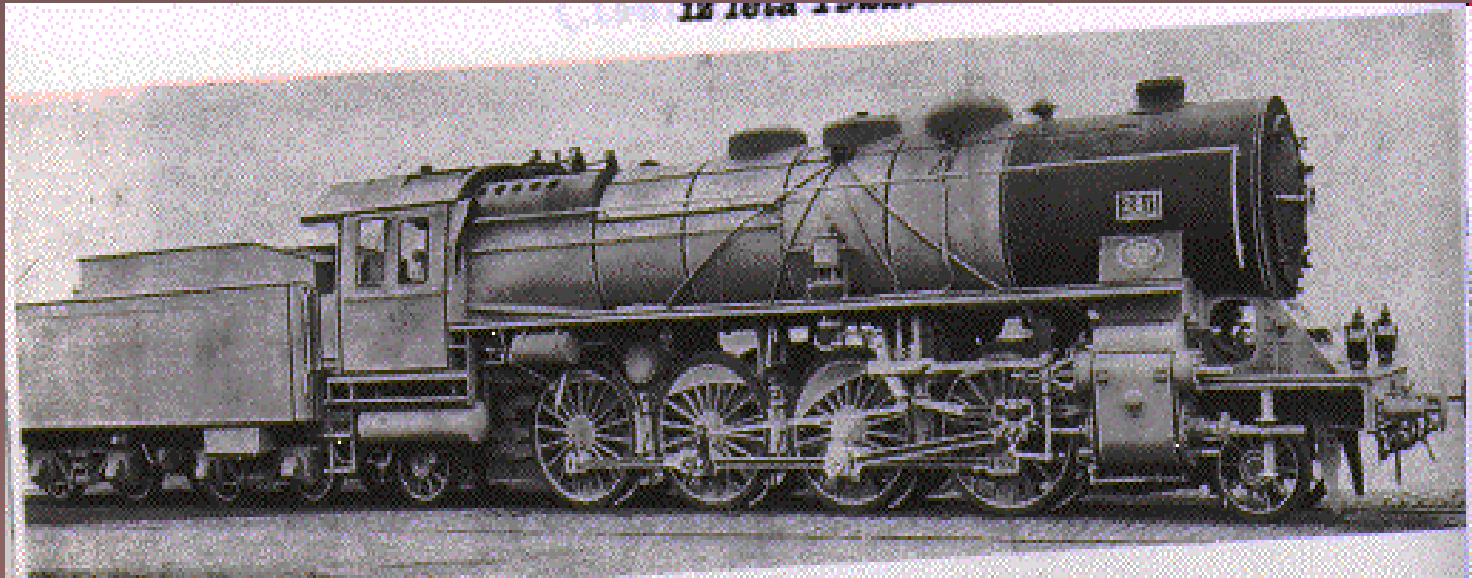
Del našega primorskega sveta, ki leži ob morju, je že od nekdaj tesno povezan z morjem. Še v času, ko so bila naša mesta Koper, Izola in Piran pod oblastjo Beneške republike, so uspešno prodajale svoje izdelke in pridelke.

To so bili sol, vino in olivno olje. Veljalo je pravilo, da imajo to blago prve pravico kupiti Benetke. Šele potem so lahko svoje izdelke in pridelke prodajali drugim kupcem. Ker so oblasti v tedanjih slovenskih deželah zahtevale plačevanje visoke MITNINE za trgovsko blago, se je razvilo tihotapstvo.

MITNINA – plačilo za trgovsko blago, ki so ga trgovci morali plačevati ob vstopu v mesto

Po odprtju železnice Dunaj – Trst leta 1857 se je zmanjšal trgovski pomen naših primorskih mest, saj je bil ves promet usmerjen v Trst.

- Železnica je povzročila tudi propadanje tovarništva in prevoznništva. Mnogo ljudi je ob teh spremembah iskalo zaposlitev na železnici in v tržaškem pristanišču, ali pa so se izseljevali v tuje dežele.

V severni Istri je bila največja tradicionalna barka - trabakula. To je bila čokata in do 20 m dolga dvojambornica, namenjena prevozu velikih količin vsemogočega blaga. Kljub temu pa so se mnoge »specializirale« in opremile za posebne prevoze, kot na primer za prevoz mivke, za prevoz težkega in grobega gradbenega materiala itd. Njena konstrukcija je podpirala njen namen - natovoriti jo, kolikor se le da.

Konji, ki jih poznamo pod imenom **LIPICANCI**, izhajajo iz kobilarne Lipica na Krasu.

Tukaj jih viri omenjajo že leta 1580. Znani so po svoji vzdržljivosti in lepi zunanosti.

Dosežejo starost do 30 let. Odrasli konji so bele barve, redkeje tudi rjave ali vranje črni.

Nekoč so jih vzgajali za potrebe dunajskega dvora in vojske. Danes so namenjeni dresurnemu in turističnemu jahanju, za vožnjo vpreg,...

Za primorski svet so značilne nekatere jedi, npr. polenta, veliko ribjih jedi, kraški pršut in različno pripravljena zelenjava.

- Med primorsko zelenjavo prevladujejo paradižnik, beluši, jajčevci, brokoli, artičoke, blitva,...

beluši

artičoka

Na obrobju Brkinov je med starimi šegami še vedno ohranjeno pustovanje, ki mu pravijo ŠKOROMATIJA.

- Priprave se pričnejo že pred novim letom, saj je treba izdelati lesene maske, papirnate rože in druge pripomočke. Škoromati so oblečeni v ovčje kožuhe, okrog pasu imajo zvonce, nosijo bele platnene hlače in do kolen segajoče nogavice. V rokah imajo zakrivljeno pastirsko palico, ki je okrašena s suhimi rožami in papirnatimi trakovi.

Zapis v zvezek:

GOSPODARSTVO PRIMORSKEGA SVETA V PRETEKLOSTI IN ŠEGE

Primorski svet je zanimiv zaradi nekaterih gospodarskih dejavnosti. Solinarstvo, oljkarstvo, vinogradništvo so dajali možnost za izvoz soli, oljčnega olja in vina.

Že več sto let deluje kobilarna v lipici, ki redi plemenite lipicance.

Primorska hrana je raznovrstna in domiselno sestavljena.

Domača naloga:

1. Opiši vsaj eno primorsko jed.

Vir: Učbeniki za SPD za 5. razred, internet